

Лекція 6

Нерезистивні ЦАП

План лекції

- 6.1. Широтноімпульсно-модульований ЦАП.
- 6.2. Ітераційно-інтегруючий ЦАП.
- 6.4. Конденсаторні ЦАП.
- 6.5. Конденсаторний ЦАП з ОП.
- 6.6. Конденсаторний ЦАП послідовного типу.

6.1. Широтноімпульсно-модульований ЦАП

Для побудови цього ЦАП використовується широтно-імпульсна модуляція (ШІМ), іноді частотно-імпульсна модуляція (ЧІМ).

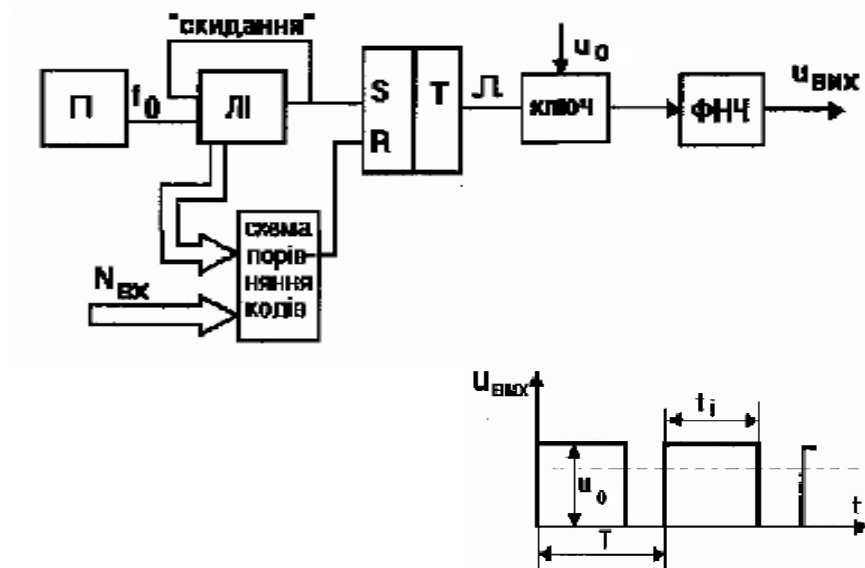

Рис. 6.1. ЦАП за методом ШІМ

Вхідний код $N_{вх}$ через схему порівняння і лічильник імпульсів ЛІ формує довжину імпульса t_i .

На час t_i відкривається ключ і опорна напруга $u_{оп}$ надходить на фільтр нижніх частот ФНЧ. Після усереднення на виході схеми формується стала напруга, при цьому:

$$u_{вих} = u_o \cdot \frac{t_i}{T},$$

Схема характеризується відносною простотою, легкістю реалізації. Вона має велику точність (0,01-0,001)%. Для зменшення впливу фронтів імпульсів необхідно період імпульсів вибирати якомога більшим, це призводить до збільшення сталої часу ФНЧ і як наслідок - швидкодія зменшується, час встановлення зростає.

Для зменшення часу встановлення та для зменшення пульсацій застосовують два підходи:

1. Включають багатоланковий ФНЧ;
2. Застосовують багатозазну схему ЦАП, при цьому забезпечують перекриття

вихідних імпульсів каналів так, щоб зменшити рівень пульсацій і збільшити постійну складову вихідної напруги.

Розглянута схема ЦАП застосовується в метрології в високоточних калібраторах постійної напруги.

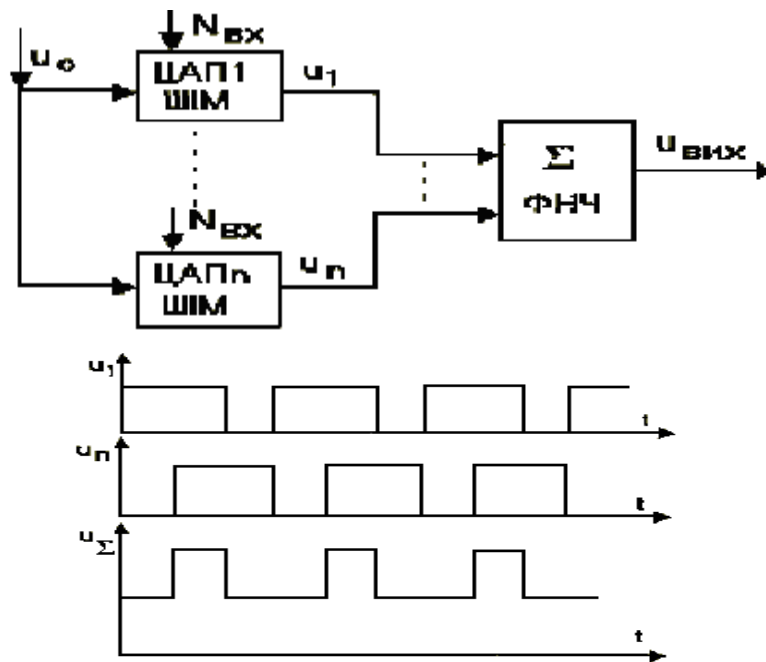

Рис. 6.2. Багатофазний ЦАП.

6.2. Ітераційно-інтегруючий ЦАП

На рис. 6.4 представлена схема ще одного інтегруючого ЦАП.

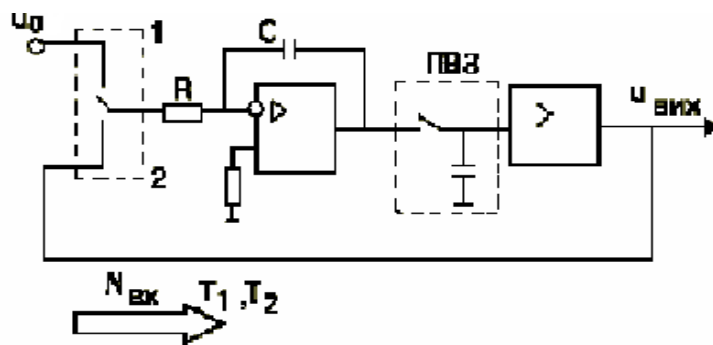

Рис. 6.4 Ітераційно-інтегруючий ЦАП.

Вхідний код в цифровій частині перетворюється в інтервал часу T_1 (частина періоду $T=T_1+T_2$). Відповідно до цього перемикач схеми під'єднує інтегратор до u_{on} на час T_1 , потім до $u_{вих}$ на час T_2 . Після врівноваження зарядів можна записати:

$$\frac{u_o \cdot T_1}{R \cdot C} = \frac{u_{вих} \cdot T_2}{R \cdot C}.$$

Тоді:

$$u_{вих} = u_o \cdot \frac{T_1}{T_2} = u_o \cdot \frac{N_1}{N_2},$$

де $T_1 = \frac{N_1}{f_0}, T_2 = \frac{N_2}{f_0}$, f_0 - частота генератора цифрової частини ЦАП.

Переваги:

- вихідна напруга $U_{вих}$ може бути як більшою, так і меншою від $U_{он}$;
- висока точність.

Похибки:

1. Нестабільність $U_{он}$;
2. Неідентичність зміни параметрів ключів у станах 1 та 2;
3. Дрейф „нуля” інтегратора.

Недоліком таких ЦАП є те, що час встановлення великий - частини секунди.

6.4. Конденсаторні ЦАП

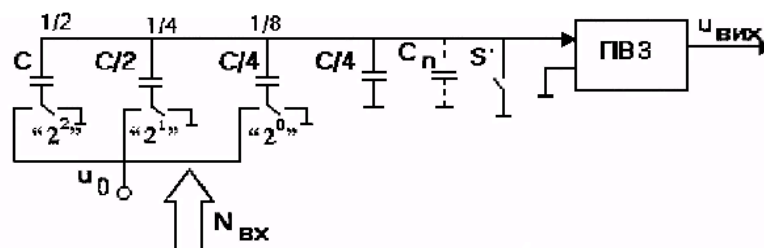

Рис.6.5. ЦАП як ємнісний подільник напруги.

Принцип дії:

Фаза 1. Усі конденсатори підключені до спільної шини.

S - замкнено; $u_{вих} = 0$, всі конденсатори розряджені.

Фаза 2. Під дією вхідного коду деякі ключі переходять у одиничний стан, тобто деякі конденсатори підключаються до u_0 і заряджаються.

S' - роз'єднано. Утворюється ємнісний подільник, що реалізує двійковий код для напруги.

Недоліки:

- вплив паразитної ємності $C_п$ верхніх пластин конденсаторів відносно спільної шини (конденсатори не повністю від'єднуються від землі при переключенні), що призводить до нелінійності функції перетворення та обмеження числа розрядів. Для зменшення впливу необхідно $C_п$ вибрати меншим за $0,5 \text{ OMP}$, у нашому випадку $C_п < C/8$;
- відхилення фактичної ємності конденсаторів від номінального значення (дуже важливо для старшого розряду) також викликає додаткову похибку.

6.5. Конденсаторний ЦАП з ОП

Більш досконала схема використовує ОП:

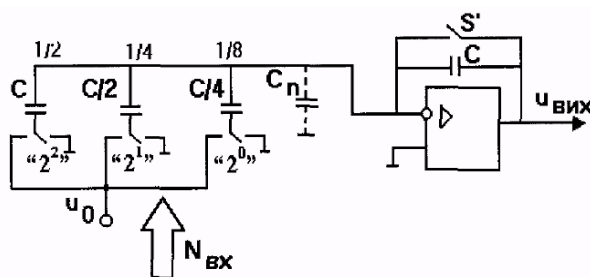

Рис. 6.6. Конденсаторний ЦАП з ОП.

Для зменшення впливу C_p тут використовується ефект "віртуальної землі".

Принцип дії:

Усі ключі підключені до спільної шини; S' - замкнено.

Під дією коду частина ключів переходить у одиничний стан (S' - розімкнуто) і на виході утворюється напруга у відповідності з виразом для i -го розряду:

$$u_{вихi} = -u_0 \cdot \frac{C_i}{C} + u_{зОП}$$

6.6. Конденсаторний ЦАП послідовного типу

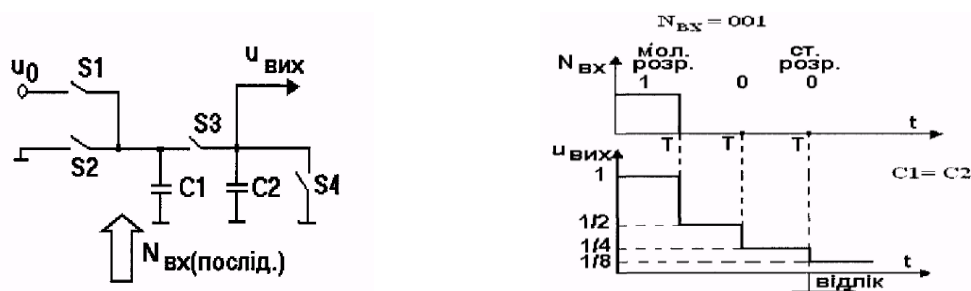

Рис. 6.7. Найпростіший конденсаторний ЦАП/

Початковий стан: S_2, S_4 - замкнуті.

Розглянемо як перетворюється послідовний двійковий код в постійну напругу: якщо приходить логічний рівень молодшого розряду рівний 1, тоді S_1 - замикається, S_2 - розмикається, S_3 - розімкнений, S_4 - замкнений, як наслідок – C_1 - заряджається до u_0 , потім усі ключі розмикаються, S_3 - замикається, напруга на усіх конденсаторах дорівнює $u_0/2$. При надходженні наступного біту S_3 - розмикається, S_4 - завжди розімкнений.

Якщо надходить біт, що дорівнює 0, S_2 - замикається, S_1 - розімкнений, конденсатор C_1 - розряджається повністю. Знову всі ключі розімкнуті, S_3 - замкнений. Напруга дорівнює $u_0/4$ і т.д. до закінчення кодової комбінації.

Старший розряд приходить останнім і його заряд послаблюється менш за всіх, тобто двійковий послідовний код перетворюється у вихідну напругу. Переваги:

- не потрібно застосовувати матрицю конденсаторів - потрібно усього 2 конденсатори;

- конфігурація схеми не залежить від числа розрядів двійкового коду;
- приріст напруги на виході дуже стабільний - залежить лише від C1 та C2.